

és a nem jogtudományi részre. Az I. résznek négy könyve van: 1. Általános művek, jogi oktatás és gyűjteményes munkákban megjelent közlemények, 2. jogbölcsezet és általános jogtörténet, 3. magánjog, 4. közjog. Az utóbbi könyvben talált helyet a büntetőjog, a polgári és büntető perjog, a nemzetközi jog is, amelyek mindegyikében *Kohler* örökbecsűt alkotott. A magánjog terén különösen a személyiségi jog tana és jelesül a szabadalmi jognak és a tisztességtelen versenyre vonatkozó joganyagának modern kifejlesztése elsősorban *Kohler* nevéhez fűződik. A polgári perjogban a per konstrukciójára vonatkozó problémáknak, amelyek terén később a mi halhatatlan *Plósz Sándorunk* is oly kiváló produkált, *Kohler* volt az első felvetője és megoldója. „Shakespeare vor dem Forum der Jurisprudenz“ című, nagy népszerűsége szert tett munkájában ő alapozta meg a szerződési uzora és a joggal való visszaélés érvénytelenítő hatásának elméletét. Jogbölcseleti kézi- és tankönyvei a bölcsezeti és bölcsezettörténeti ismeretek vakító tömkelegét tárják fel előttünk. Nincs jogbölcse a világnak, aki a glosszátorok és postglosszátorok, az o-indus, a spanyol és az arab jogtudomány szellemi munkájának hozzáfogható ismerője lett volna. Négy nagy helyiséget betöltő könyvtárát halála után lelkes japán tanítványai Tokióba vitték és ott mint *Kohler*-könyvtárt állították fel. A könyvtár a tudomány örök kárára az 1923-iki nagy földrengés martaléka lett.

Az elhunyt nagy tudós fia, a jelen gyűjtemény szerkesztője, nemcsak mint törvényszéki elnök, hanem mint a békeszerződések folytán felállított nemzetközi vegyes bíróság tagja és mint a nemzetközi jog művelője is kiváló helyet tölt be a német jogéletben. Elévülhetetlen érdemet szerzett azzal, hogy e gyűjtemény közzétételével az atyja munkáiban való eligazodást lényegesen megkönnyítette és azt, ami abból örökértékű, későbbi korok számára hozzáférhetőbbé tette. *M.*

Geöcze Bertalan: Nemzetközi Bíróságok Hatásköre (*Budapest, 1931, Magyar Jogászegylet Könyvtára.*) Geöcze 335 oldalas műve négy fejezetre oszlik. Az elsőben a szerző a nemzetközi bírászkodás kialakulásával és a ma működő nemzetközi bíróságokkal foglalkozik. Külön tárgyalja a két, hágai bíróságot, a középamerikai állandó nemzetközi bíróságot, a választott bíróságokat, a vegyes döntőbíróságokat és a nemzetközi kereskedelmi kamara választott bíróságát.

A második fejezet a hatáskör elméletéről szól. A hatáskört mint ítékezési jogot és köteletséget definiálva, ismerteti a nevezetesebb felfogásokat. A *competentia ratione per-*

sonae et materiae kérdéseit részletesen tárgyalja.

A hatáskör megállapításának kérdésénél a sokat vitatott compétence de la compétence problémája nyer alapos megvilágítást.

A hatásköri akadályok között a hatáskör hiányát, mint az összes perakadályokat magában foglaló körülményt részletesen analizálja a szerző s arra a megállapításra jut, hogy önkéntes alávetés esetén a bíróság hatáskörét ex offio is vizsgálhatja. Kötelező alávetés esetén az alperes által felhozott pergátló kifogást a bíróság elbírálni köteles.

A „kompromisszumról“ szóló fejezet a nemzetközi bíráskodás alapját képező illetékességi szerződéssel foglalkozik, majd áttér a hatáskör és érdem, a pergátló s az érdemleges kifogások különválasztására. Konkluzióképpen megállapítja, hogy a hatáskör vizsgálata nem érdemi, hanem perrendi kérdés.

Külön fejezetet szentel a szerző az ú. n. „excès de pouvoir“ kérdésének, melyet nagy részletességgel tárgyal. A jogerő kérdése a nemzetközi jog egyik legvitatottabb problémája. Szerzőnk azt az álláspontot foglalja el, mely szerint úgy hatásköri, mint érdemi kérdésben hozott ítélet jogerősen eldönti a vitás kérdést s csak újabb ítélet helyezheti ezt hatályon kívül. Semmis ítélet nincs, csak megtámadható. Megtámadási okok között szerepel a visszaélés a bírói hatalommal is, amely nem egyéb, mint alaki vagy anyagi jogszabálysértés.

A harmadik rész az egyes nemzetközi bíróságok hatáskörével foglalkozik. Bevezetésképpen a szerző, igen tanulságosan összeválogatott ítéleteket ismertet az 1907-es hágai bíróság felállítása előtti időből (számszerint 26-ot).

Ezután sorban tárgyalja az egyes bíróságok hatáskörét a bírósági statutumok és a bírói gyakorlat alapján. Részletes megbeszélés tárgyát képezi az Állandó Választott Bíróság 19 és az Állandó Nemzetközi Bíróság 23 ítélete.

A véleményező hatásköréről írt fejezetek részletesen boncolják a konkrét viták és elméleti kérdések közötti különbséget, javaslatokat tesznek a megállapítási per bevezetésére, tárgyalják a Véleménykérő Tanácshatározat egyhangú vagy szótöbbséges voltának, az Északamerikai Unio privilegizált helyzetének kérdéseit, végül pedig megbeszélik az eddig adott 17 véleményt.

A negyedik rész a Vegyes Döntőbíróságok hatásköréről szól. Ezek a békeszerződések által szervezett bíróságok lényegükben institutionális döntőbíróságok, melyeknek ítéletei közelről érintik magyar állampolgárok érdekeit. Az általános részben a szerző többek között a VDB. előtti perképeségről és jogi személyek honosságáról tesz megállapításokat.

Majd részletesen ismerteti az agrárreformerek történetét egész a párisi megállapodásokig, melyek nemcsak a VDB, hanem az egész nemzetközi bíráskodás szempontjából döntő jelentőséggel bírnak.

Végül 13 VDB-i ítéletet beszél meg a szerző, melyek a hatáskör kérdésében elvi fontossággal bírnak.

M o s t j e l e n t m e g

DR. UJLAKI MIKLÓS

A magyar magánjog módosulásai Csehszlovákiában

A szerző azokat a módosulásokat dolgozza fel, amelyek a volt magyar területeken eredetileg érvényben tartott magyar magánjog a csehszlovák köztársaság alapítása óta keresztül ment. — Részletesen ismerteti a csehszlovák törvényhozás jogegységesítő törekvéseit. A szerző a volt magyar területek magánjogának nem eszupán mai állapotát tárja fel, hanem bemutatja azt az utat is, amelyen a jogfejlődés Csehszlovákiában a mai állapothoz eljutott. Az új jogszabályok mellett beható és gazdag gyűjteménye a magyar jog pilléreire nyugvó csehszlovák bírói gyakorlatnak is. Bolti ára 14.— pengő, egész vászonkötésben 16.50 pengő.

Sajtó alatt van és legközelebb megjelenik

DR. FABINYI TIHAMÉR

EGYET. M. TANÁR

a Polgári Perrendtartás zsebkönyve

című munka, ára 24.— pengő. — Előfizetési ára a bibliai lenpapirra nyomott kötetnek erős kötésben 24 pengő.